

Posudek oponenta disertační práce

Název: **Programy shovívavosti a soukromoprávní vymáhání kartelového práva**

Jméno: Mgr. Miloš Kocí, LL.M.

Školitel: prof. JUDr. Richard Král, LL.M., Ph.D., DSc.

I. K práci a jejím cílům obecně

Dopady tzv. soukromoprávního vymáhání na efektivitu programů leniency je téma, kterému byla v poslední době věnována v odborné literatuře značná pozornost, jednak spíše teoreticky, v souvislosti s přípravou tzv. Směrnice o náhradě škody (dále též „Směrnice“), jednak „prakticky“, při vyhodnocování prvních zkušeností s ní. Téma práce tedy není obecně řečeno „novátorské“, vzhledem k zohlednění recentních zkušeností z členských států je však zpracování této práce přínosné, zejména v českém prostředí, kde je pozornost věnovaná soutěžnímu právu spíše omezená.

Práce vychází z hypotézy, že *„nejasnosti [...] související [s výkladem Směrnice] snižují atraktivitu a účinnost programů shovívavosti“* (str. 7). K jejímu prokázání se pak zaměřuje na čtyři okruhy takových „zvláště nejasných“ ustanovení Směrnice, a to na soudní příslušnost, ochranu důvěrných informací při tzv. hybridních narovnáních, výklad domněnky o existenci škody způsobené kartelem a stanovení výše této škody odhadem soudu.

Jedná se nepochybně o relevantní témata, ne však témata jediná, jak korektně uvádí sám autor práce (str. 8); bohužel blíže nerozvádí, proč si vybral právě tyto čtyři zmíněná témata, odkazuje jen na svou „osobní zkušenost“ (str. 7). V žádném případě není mým úmyslem relevanci zvolených témat rozporovat ani zehrat na nezahrnutí témat dalších, domnívám se však, že tato otázka, zásadní pro celé pojetí práce, si zasluhovala podrobnější odůvodnění.

Práce si klade čtyři cíle (str. 7): (i) identifikovat problematické otázky související se soukromým prosazováním soutěžního práva, (ii) analyzovat jejich dopad na programy shovívavosti, (iii) navrhnout řešení těchto problémů na národní úrovni a obecně (iv) navrhnout, jak zajistit harmonii mezi soukromým a veřejným prosazováním.

Práce je fantastická, pokud jde o popis problémů a nejistot, které soukromé vymáhání vyvolává, tedy pokud jde o cíl (i);¹ jejich dopad na efektivitu leniency [cíl (ii)] však podle mého názoru poněkud „odbyvá“. Spokojuje se v zásadě s tím, že v závěrečných kapitolách k jednotlivým tématům, které již v nadpise poněkud „předpojatě“ konstatují, že daný problém „snižuje účinnost programů shovívavosti“ (Kapitoly II.5, III.4, IV.4 a V.6), deklaruje, že tento problém odrazuje potenciální žadatele o leniency od podání žádosti; obdobně v závěru práce se bez dalšího uvádí, že „*právní nejistota charakterizující soukromé prosazování kartelového práva*“ je značná a je „*jedním z rozhodujících faktorů odrazujících kartelisty od spolupráce se soutěžními úřady*“ (str. 123). Nezpochybňuji nijak tento závěr ani zkušenosti autora, které jej k tomuto závěru vedly, zasloužil si však podle mého názoru pečlivější odůvodnění.

Obdobně platí o dalších dvou cílech; pokud jde o implementaci [cíl (iii)], identifikace problému je brilantní, návrh jeho řešení však – pokud vůbec – poněkud povšechný. Jako nástroj dosažení rovnováhy mezi soukromým a veřejným prosazováním [cíl (iv)] pak až v samotném závěru navrhuje, aby úspěšní žadatelé o leniency byli zcela zbaveni odpovědnosti za škodu (str. 123); nezpochybňuji opět samotný tento závěr, ale absenci podrobnějšího odůvodnění, včetně zohlednění rozsáhlých odborných debat, které se s tímto řešením pojí již od zveřejnění tzv. Zelení knihy, nebo analýzy pravidel obsažených ve Směrnici, která odpovědnost za škodu u úspěšných žadatelů o leniency podstatně omezuje. Ostatní návrhy jsou jen „nakousnuté“, např. problematika „one-stop shop“ v jedné větě v posledním odstavci práce (str. 25), jejich shrnutí („*[p]otřeba hledat v tomto ohledu nové cesty*“, str. 125) pak poněkud bezobsažné, a celkový rozsah věnovaný naplnění tohoto cíle (cca poslední dvě stránky práce) nedostatečný.

Výše uvedeným nemá být zpochybněna kvalita práce, která je, pokud jde o identifikaci problémů spojených se soukromým prosazováním, a do určité míry i o řešení těchto konkrétních problémů, výborná. Obávám se však, a to je má první výhrada, že byla pojata příliš ambiciózně: dopady na program shovívavosti se zabývá jen povrchně, a obecněji, spojení tématu soukromého prosazování a efektivitu leniency kvalitě práce nijak nepřispívá.

Má druhá výhrada se pak týká metodologie, pokud jde o mezinárodní komparaci. Jsem si vědom obtíží, které jsou spojeny s identifikací relevantní judikatury na národní úrovni, a vysoce oceňuji množství národních případů, které bral autor v potaz; tyto příklady však často působí jako jakýsi „kabinet“ kuriozit – dokládají existenci problému v jednom státě (či v jednom případě), nikoliv však, zda se jedná o problém států všech, nebo zda se naopak jedná jen o jakýsi „úlet“ v jedné jurisdikci. Je mi jasné, že důsledná komparace by si vyžádala naprosto jiné pojetí práce, a že by patrně ani nebylo možné „vměstnat“ ji do předpokládaného rozsahu disertace, opět bych však přivítal podrobnější vysvětlení ze strany autora.

I přes výše uvedené pokládám práci celkově za mimořádně zdařilou.

II. Ke struktuře práce

Práce je strukturována logicky a přehledně. Po sympaticky krátkém úvodu se podrobně zabývá čtyřmi předem identifikovanými problémovými okruhy

¹ V mezích zvolených čtyř témat.

(Kapitoly II – V) a končí – na můj vkus naopak příliš stručnými (viz výše) závěry a odůvodněnými. Logické je i členění jednotlivých kapitol.

Ke struktuře práce tedy nemám výhrad, má jediná poznámka se týká nerovnoměrné pozornosti, které je věnována různým tématům; stranou již ponechávám skutečnost, že se práce věnuje především jen svému prvnímu cíli (viz shora), některým spíše okrajovým motivům je však podle mého názoru věnováno příliš pozornosti: např. jednomu kurióznímu španělskému rozhodnutí, označenému jako „odstrašující příklad“ (Kapitola V.2), je věnováno 10 stran, tedy téměř desetina vlastního textu celé práce. Naopak jiná témata by si mohla zasloužit větší pozornost – problematika „jedné hospodářské jednotky“ podle mého názoru nevyvolává jen otázky související s forum-shopping (Kapitola II.4), ale mnohem obecnější, včetně úvah o pasivní a aktivní legitimaci, rozsahu odpovědnosti a podobně, přesto jsou jí však věnovány jen cca 4 strany a je „schována“ v kapitole věnované soudní příslušnosti.

III. K formální stránce práce

Práce je zpracována pečlivě, autor používá srozumitelný styl, odpovídající tomuto druhu práce.

Při četbě trochu „ruší“ někdy až necitlivé užívání anglicismů – není příliš „české“ hovořit o „aplikantech“ (str. 5), „konciznosti“ rozhodnutí (str. 52) nebo „adresování“ problémů (str. 123). Někdy, byť spíše výjimečně, užívá autor nepřiměřeně dlouhých citací (např. více než jedna stránka na str. 50).

Pokud jde o podklady práce, vychází z imponujícího množství judikatury, kterou oceňuji zejména, pokud jde o vnitrostátní rozsudky z řady členských států (viz výše), stejně jako přiměřeného množství aktuální a relevantní odborní literatury.

K formální stránce práce tedy nemám výhrad.

IV. K obsahu práce

Pokud jde o obsah práce, nemám k němu přes výše uvedené, „obecně metodologické“ poznámky žádných výhrad. I když se nemusím s autorem ve všech ohledech shodnout, jeho názory jsou podloženy a odůvodněny.

Ne tedy jako polemiku, ale spíše se zájmem bych proto autorovi rád položil následující otázky:

1. Pokud jde o úplné zbavení odpovědnosti za škodu pro úspěšné žadatele o leniency, jaké jsou s takovým řešením zkušenosti v jiných jurisdikcích a proč není dostačující řešení, obsažené ve Směrnici, resp. nebyl by úplným zbavením odpovědnosti ohrožen cíl plné kompenzace poškozených, který je základem unijní doktríny?
2. Jsou úvahy ohledně obecného uplatnění domněnky existence škody opravdu „extrémní“ (str. 74)? Shodne se na nich celé česká komentářová literatura i řada dalších publikací. Jaké jsou zkušenosti v jiných členských státech nad rámec podrobně diskutovaného Německa?
3. Jaké zkušenosti, nad rámec problematiky soudní příslušnosti, má autor s „překlápěním“ koncepce jedné ekonomické jednotky do soukromého práva?

V. Závěr

Posuzovanou práci pokládám za velmi kvalitní a výše uvedené výhrady míním spíše jako podnět pro další výzkum v této oblasti. Práci proto doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

Michal Petr
V Olomouci dne 19. února 2021